

ПЛАНИРАЊЕ ПРИПРЕМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА ЗА ОДБРАНУ

Пуковник *Милорад Ђукић*

Планирање је стваралачки процес чији је смисао избор циља, тј. скуп послова органа управљања којима се изналази најбољи начин, решење и програм за извршење постављеног задатка. Планирање је непрекидан процес сваке организације којим се одређују циљеви, снаге и средства: ко, шта, када, како и којим методама и радњама треба нешто у конкретном задатку да уради, тј. како ће се унапред постављени циљ, односно план остварити.

*Аутор ради у Управи за обавезе одбране МО

Припрема за одбрану је право и дужност субјеката система одбране¹⁾ да планирају своје припреме за извршавање задатака одбране и предузимају мере и радње за рад и за употребу Војске Србије и других снага одбране у ратном и ванредном стању. Припреме за одбрану представљају скуп нормативно-правних, организацијско-планских, кадровских, материјалних, производних и других мера и активности које предузимају субјекти планирања у миру, како би се постигао и одржао одговара-

јући степен припремљености *снага одбране*²⁾ за рад у условима ванредног и ратног стања. Остварују се ради функционисања извршне

¹⁾ Субјекти система одбране јесу: грађани, државни органи, привредна друштва, друга правна лица, предузетници и Војска Србије (Закон о одбрани, члан 2, став 5).

²⁾ Снаге одбране у ширем смислу су људски и материјални потенцијали Републике Србије, а у ужем смислу снаге одбране на основу закона чине организоване структуре субјеката система одбране (Закон о одбрани, члан 4, став 1, подтачка 2).

Снимак: Д. Банда

власти у условима ратног и ванредног стања са становишта интереса који се односе на: одбрану земље; обезбеђење потпуног извршења мобилизације људских и материјалних ресурса; предузимање мера за заштиту и спасавање становништва, материјалних и културних добара; обезбеђење вршења производње и пружања услуга за потребе Војске Србије и друге снаге одбране и потреба које су у вези са животом и радом становништва.

Припреме за одбрану³⁾ планирају се, организују и спроводе у складу са Планом одбране Републике Србије (у даљем тексту: План одбране), прописима и одлукама надлежних државних органа ради извршавања задатака и ефикасног и јединственог деловања снага одбране. Планирањем припрема обезбеђују се неопходне претпоставке за непрекидно и ефикасно функционисање правне државе на целој територији и у најтежим условима.

³⁾ Припреме за одбрану обухватају активности снага одбране које се заснивају на утврђеној стратегији одбране, а спроводе се у складу са плановима одбране (Закон о одбрани, члан 4, став 1, подтачка 8).

⁴⁾ Војна одбрана је део одбране Републике Србије који обухвата институције и активности на припреми и одбрани од војних изазова, ризика и претњи безбедности (Закон о одбрани, члан 4, став 1, подтачка 3).

⁵⁾ Цивилна одбрана је део одбране Републике Србије који обухвата институције и активности на припреми и одбрани од невојних изазова, ризика и претњи безбедности (Закон о одбрани, члан 4, став 1, подтачка 4).

Врсте припрема за одбрану

Имајући у виду да се систем одбране Републике Србије састоји од војне⁴⁾ и цивилне одбране,⁵⁾ разликују се војне и невојне припреме.

Војска Србије је носилац *војне одбране* и, у складу с тим, брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава и друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе. Планирање је процесна функција руковођења и командовања у Војсци Србије којом се изналазе оптимална решења за реализацију њених мисија и задатака. Планирање припрема за одбрану Војске Србије посебно је подручје и сегмент свеукупног процеса одбрамбеног планирања.

Цивилна одбрана је део јединственог система одбране. Организује се на нивоу Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе. Мисије цивилне одбране су обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране и заштита и спасавање. *Обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране* реализује се путем: припреме државних органа, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица за функционисање у миру и у

ратном и ванредном стању; обезбеђивања услова за живот и рад грађана у миру и у ратном и ванредном стању; образовања и одбрамбеног оспособљавања грађана и координације активности са осталим институцијама значајним за одбрану. *Заштита и спасавање реализује се:* осматрањем и обавештавањем; заштитом и спасавањем људи; заштитом и склањањем материјалних добара; очувањем животне средине. Носиоци реализације задатака заштите и спасавања су снаге цивилне заштите. У активностима заштите и спасавања ангажују се и јединице Војске Србије под условима прописаним законом.

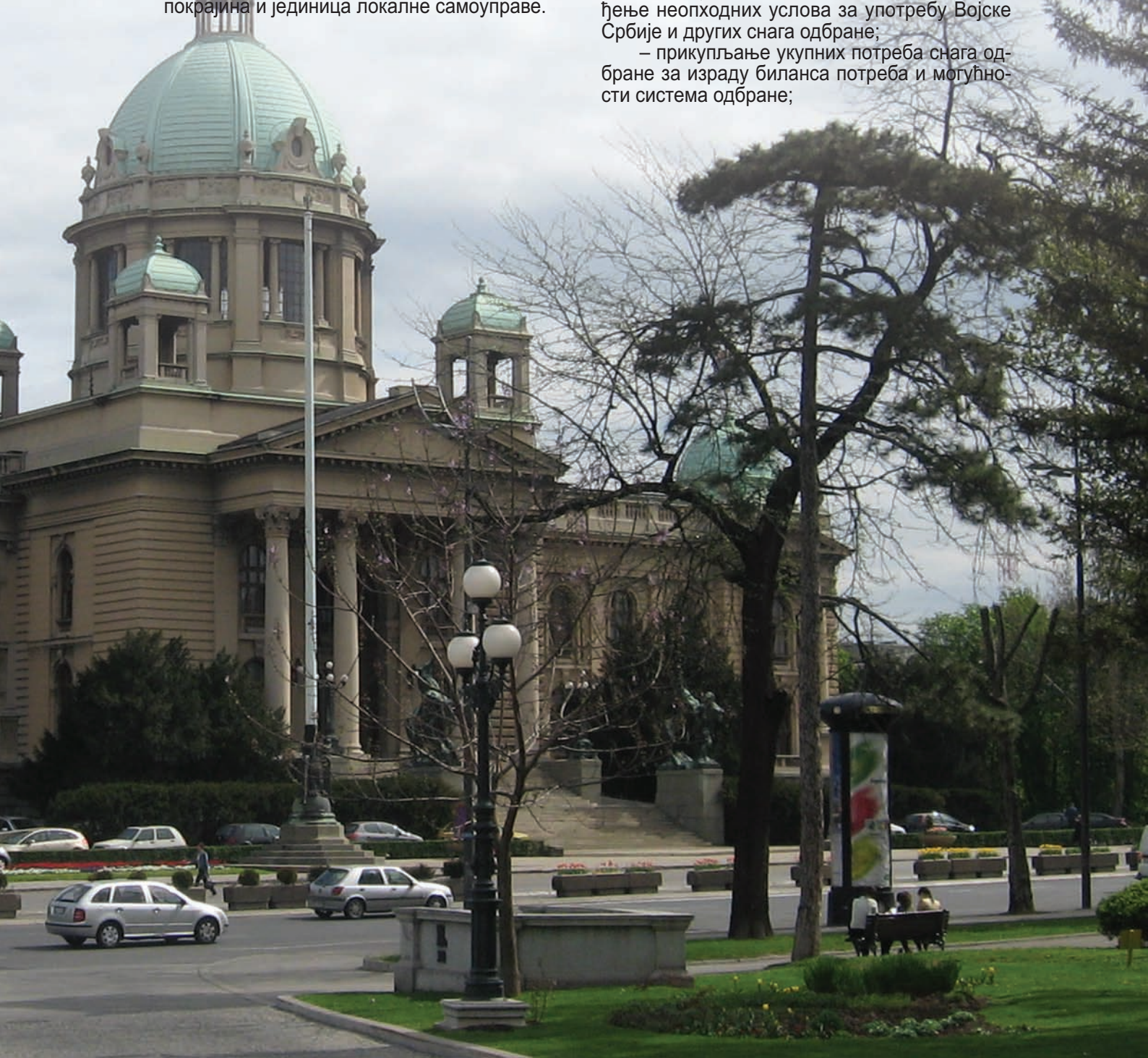
Цивилна одбрана реализује и друге задатке на основу одлука законодавних и извршних органа власти Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Претпоставке успешног планирања припрема за одбрану

Да би процес планирања припрема био успешан, неопходне су следеће претпоставке:

- нормативно-правна уређеност области одбране;
- израда процене војних и невојних изазова, ризика и претњи по безбедност земље (у даљем тексту: Процена);
- организовање и припремање државних органа и правних лица за извршавање задатака у ванредном и ратном стању;
- утврђивање ратних организација и систематизација;
- предузимање мера и радњи за обезбеђење неопходних услова за употребу Војске Србије и других снага одбране;
- прикупљање укупних потреба снага одбране за израду биланса потреба и могућности система одбране;

– одређивање правних лица који су значајни за одбрану;

– израда биланса потреба и могућности;

– предузимање мера и активности на заштити и спасавању људи, материјалних добара и животне средине у ратном и ванредном стању.

Нормативно-правна уређеност области одбране подразумева да су усвојени сви стратегијско-доктринарни документи, плански доку-

менти у области одбране, закони, други подзаконски прописи и општи акти на основу којих се планирају, организују и спроводе припреме за одбрану. Усвојени су стратегијско доктринарни документи: Стратегија националне безбедности Републике Србије, Стратегија одбране Републике Србије и Доктрина Војске Србије. Од планских докумената у области одбране усвојен је Стратегијски преглед одбране Републике

Снимак: Д. Банда

Србије. У припреми је Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије, а није се отпочело са израдом Плана одбране.

Усвојени закони и подзаконски прописи:

– Закон о одбрани („Службени гласник Републике Србије“, бр.116/2007);

– Уредба о начину и поступку извршавања обавезе планирања припрема за одбрану („Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/2009);

– Уредба о мерама приправности државних органа, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе и привредних друштава и других правних лица и предузетника у ратном и ванредном стању („Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/2009);

– Одлука о одређивању правних лица од значаја за одбрану Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2008);

– Одлука о одређивању производа и услуга од посебног значаја за одбрану Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 58/2008);

– Одлука о објектима од посебног значаја за одбрану („Службени гласник Републике Србије“, бр. 112/2008);

– Одлука о одређивању великих техничких система од значаја за одбрану, („Службени гласник Републике Србије“, бр. 15/2009).

Други закони и подзаконски прописи неопходни за рад налазе се у процедури усвајања или припреми за усвајање: *из надлежности Народне Скупштине Републике Србије* – Закон о војној, радној и материјалној обавези и Закон о цивилној заштити; *из надлежности Владе Републике Србије* – Уредба о организацији рада органа државне управе у ратном стању; Уредба о критеријумима за распоређивање грађана и материјалних средстава за потребе одбране и попуну Војске Србије; Уредба о начину и поступку извршавања војне, радне и материјалне обавезе у ратном и ванредном стању; упутство о методологији за израду планова одбране; Одлука о степенима и мерама приправности; Одлука о шумама с посебном наменом за потребе одбране; решење о одређивању привредних друштава и других правних лица који производе предмете и врше услуге од значаја за одбрану Републике Србије; *из надлежности министра одбране* – упутство о спровођењу Одлуке о степенима и мерама приправности; решење о објектима од посебног значаја за одбрану; инструкција о избору и уређењу ратних локација.

Проценом се планирају задаци и мере, употреба снага и средстава, производња и пружање услуга у ратном и ванредном стању. У изради Процене учествују сви субјекти планирања са свог аспекта надлежности, и за делове

процене које припремају и израђују закључке, који треба да обухвате: врсте, циљеве, снаге и облике угрожавања земље; могуће последице и губитке; могућности организације и рада и вршења производње и услуга; сопствене снаге и средства за деловање у ратном и ванредном стању, као и услове и могућности који могу позитивно или негативно утицати на припрему и планирање одбране. Министарство одбране израђује изводе из Процене и доставља их субјектима планирања.

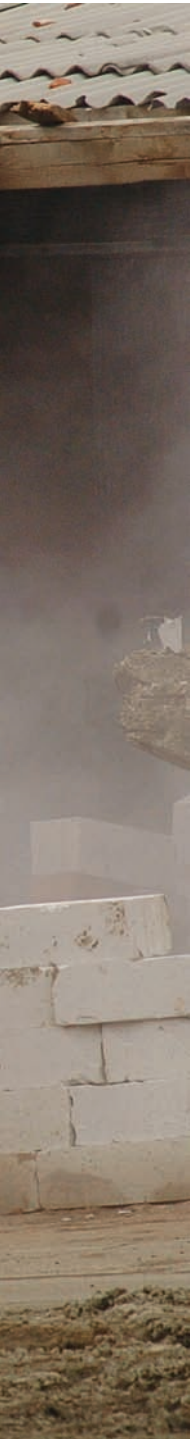
Државни органи и правна лица дужни су да израде своју организацију рада и функционисања за време ратног и ванредног стања са потребним бројем извршилаца.

Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада) утврђује организацију и рад органа државне управе за рад у ратном стању.

Актом о ратној организацији и систематизацији радних места, унутрашње уређење министарстава и посебних организација прилагођава се ратном стању, групишу се истоврсни, сродни и међусобно повезани послови у одговарајуће унутрашње јединице и смањује број унутрашњих јединица и систематизованих радних места. Влада утврђује која су то министарства и посебне организације које у рату настављају са радом, и њихов делокруг, односно министарства и посебне организације које престају са радом. На основу овог прописа министарства одређена за рад у ратном стању израђују правилнике о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места. Министарство одбране са свог, а Министарство финансија, Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Служба за управљање кадровима са свог аспекта надлежности дају сагласност на правилнике, чиме се успоставља ратна организација и систематизација органа извршне власти и неопходан услов за организовање планирања припрема.

Пропис којим се успоставља ратна организација и систематизација органа извршне власти не објављује се до проглашења стања за које се доноси, а поступак у вези са предузимањем мера и радњи у спровођењу овог прописа од дана утврђивања Предлога прописа од стране Владе и у том смислу обавештавања надлежних руководилаца. Руководиоци других државних органа и директори као правна лица утврђују ратне организације и систематизације на основу претходно добијене сагласности Министарства одбране.

Прикупљање укупних потреба за обезбеђење производа и вршење услуга у условима ратног и ванредног стања Војске Србије и других снага одбране реализује Министарство одбране у сарадњи са Генералштабом Војске Србије и надлежним органима државне упра-

ве. На основу прикупљених потреба и реалних могућности за њихово обезбеђење врши се избор и одређивање правних лица (Влада доноси решење) која могу да реализују укупне потребе снага одбране и закључује се Уговор у складу са преузетим обавезама. Израду биланса потреба и могућности система одбране припрема Министарство одбране.

Мере и активности на заштити и спасавању људи, материјалних добара и животне средине у ратном и ванредном стању предузимају се ради заштите и спасавања људи, материјалних, културних и других добара од ратних разарања, елементарних и других већих непогода у миру и рату, а обухватају: склањање људи, материјалних и културних добара; евакуацију; замрачивање и маскирање; збрињавање угрожених и настрадалих; радио-лошко-хемијско-биолошку заштиту; заштиту од рушења и спасавања из рушевина; заштиту и спасавање од поплава и на води; заштиту и спасавање од пожара и експлозија; прву медицинску помоћ; заштиту и спасавање животиња и асанацију.

Субјекти планирања припрема друштва за одбрану

Субјекти планирања припрема за одбрану су:

- органи државне управе (министарства, органи управе у саставу министарстава, и посебне организације);
- други државни органи (судови, тужилаштва);
- органи аутономних покрајина;
- органи јединица локалне самоуправе (општина, град Београд и градови);
- привредна друштва, друга правна лица и предузетници;
- удружења грађана (друштвене организације и савези).

Велики број субјеката планирања припрема за одбрану, тј. целокупна друштвена организација, структурирана је од бројних организационих јединица које представљају посебну друштвену целину. Они су носиоци оних друштвених послова који су њиховом организацијом стављени у њихов делокруг – одређену надлежност. У већој или мањој мери делокругом њиховог деловања обухваћени су и послови одбране.

Положај наведених носилаца послова планирања припрема за одбрану друштва, као носилаца одређених послова у оквиру јединствено организованог система одбране и конститутивних елемената тог система, правно је уређен у односу на одбрану земље (права и обавезе).

Уставом, Законом о одбрани и другим подзаконским прописима утврђена је структура послова одбране који се обављају у оквиру наведених субјеката, опредељен садржај тих послова и успостављен однос између носилаца припрема – субјеката планирања.

Постоје послови одбране који спадају у делокруг свих субјеката планирања (нпр. цивилна заштита), али и они који су у надлежности само неких од наведених субјеката друштва (послови проглашавања ратног стања, одлучивања о рату и миру), који су у надлежности Републике Србије – Народне Скупштине Републике Србије.

У обављању послова планирања припреме друштва постоји *заједничка надлежност* – сви носиоци обављају исту врсту послова одбране и *подељена надлежност* – одговарајући део посла додељује се одређеним носиоцима (МСП и др.).

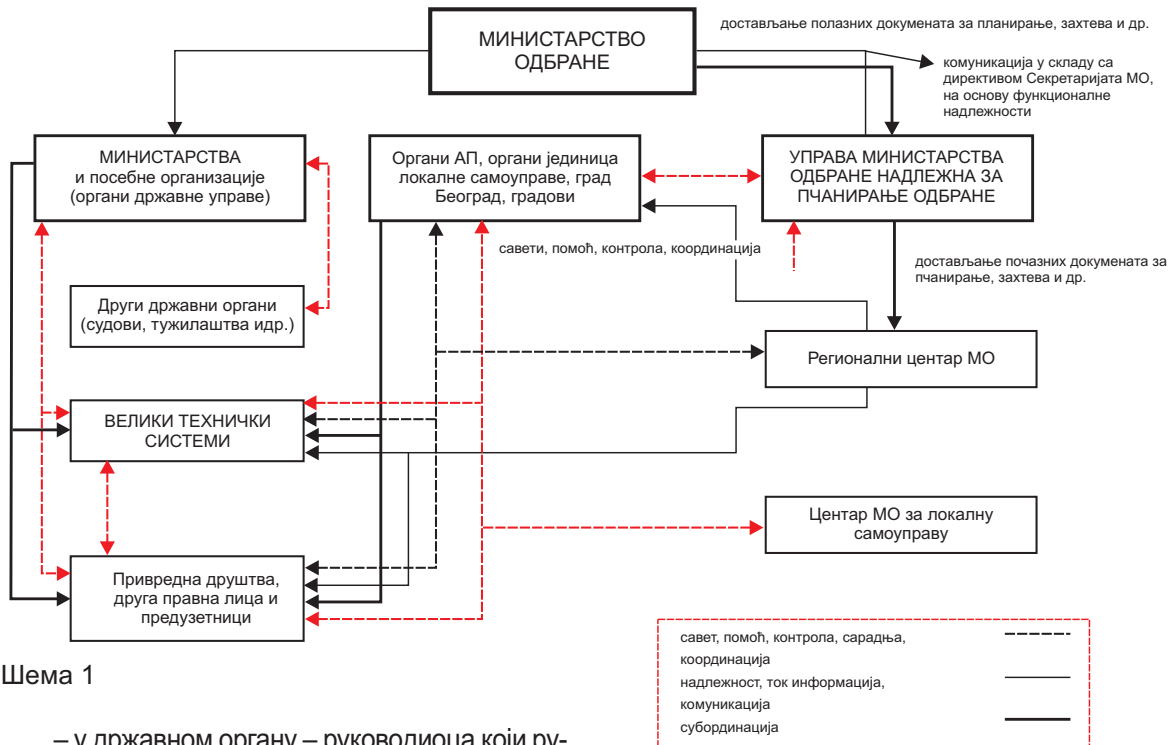
Субјекти планирања истог реда, као што су аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, град Београд и градови, имају исту надлежност у обављању одређене врсте послова одбране. Али, једнак правни положај носилаца не одражава и њихово једнако (исто) фактичко ангажовање у обављању послова одбране (нпр. у погледу организације ЦЗ и др. на то утичу демографски, географски, економски и други фактори).

Правни прописи имају одлучујући и највећи значај у опредељивању улоге носилаца припрема одбране друштва, јер се прописима опредељује надлежност тих субјеката и детерминишу њихова права, обавезе и одговорности, међусобни односи и др. Али, у пракси то није случај, тако да Закон о државној управи и локалној самоуправи у Републици Србији уопште не третира питања одбране.

Одговорност субјеката планирања за организовање и спровођење планирање припрема

Новим законским решењима планирање припрема за одбрану пренето је у надлежност органа државне управе, других државних органа, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, града Београда, градова, привредних друштава и других правних лица и предузетника, у складу са одредбама чланова 25. до 29, 62. до 76. и 81. до 85. Закона о одбрани („Службени гласник РС“, бр.116/2007).

Новим законским решењима, која су суштински измењена, послови и одговорност за планирање припрема и реализацију задатака и обавеза који проистичу из Плана одбране у надлежности су:

Шема 1

- у државном органу – руководиоца који руководи тим органом или лицу које он овласти;
- у органима управе – руководиоца тог органа или лица које он овласти;
- у правном лицу – директора или лица које он овласти;
- код предузетника – одговорног лица.⁶⁾

Овим законским решењима планирање припрема за одбрану сада је посебно сложено, јер државни органи и правна лица добијају самосталност и веома значајну и деликатну улогу у функционисању припрема за одбрану и остваривању виталних одбрамбених интереса у условима ратног и ванредног стања. (Шема 1) Припреме су утолико сложеније ако се има у виду да су неки од државних органа и правних лица сада први пут образовани и да немају ништа од планских докумената за одбрану, а и они који су раније постојали сада су другачије организовани и имају битно промењено место, улогу и задатке, па и документи са којима располажу вероватно више нису употребљиви. Отуда се овим припремама мора приступити плански, организовано и веома одговорно.

Новим материјалним решењима у закону о одбрани и другим подзаконским прописима обавеза планирања припрема је децентрализована и субјекти планирања добијају самосталност, али организацијске и кадровске проблеме, у организовању и спровођењу планирања припрема.

Посматрано хронолошки организацијски и кадровски проблеми почињу распадом СФРЈ и система ОНО и ДСЗ. Наиме, до тада, а и нешто

касније, послове планирања обављале су стручне службе за послове одбране. Временом је дошло до занемаривања послова одбране и стварања мишљења да су стручне службе за питања одбране сувишне и да оптерећују постојеће организације државних органа и правних лица. Једино су велики технички системи, значајни за одбрану, задржали ове службе и кадрове у својим организацијама, а у другим субјектима планирања обавезу рада на питањима планирања припрема за одбрану добијају запослени поред своје редовне дужности.

У вези са овим проблемима у новим подзаконским прописима, који се односе на планирање припрема за одбрану, прописано је да послове планирања у државним органима и правним лицима обављају њихове стручне службе за послове одбране у складу са актима којима је уређена њихова организација, или се одређују одлукама надлежних органа у складу са законом и њиховим статутима.⁷⁾

Органи државне управе – министарства

У оквиру свог делокруга министарства извршавају законе из области одбране, прописе

⁶⁾ Уколико неки предузетник буде проглашен значајним за одбрану имаће обавезу да планира мере за рад у ванредном и ратном стању, у складу са преузетим обавезама из Плана одбране.

⁷⁾ Упутство о методологији за израду планова одбране.

Снимио: Р. Поповић

за рад у ратном и ванредном стању, општа акта Народне скупштине и Владе, задатке утврђене Планом одбране Републике Србије и одговарају за поступање правних лица која су у њиховој надлежности.⁸⁾

Као носиоци извршне власти у Републици Србији министарства су дужна да:

- израде своју организацију рада и функционисања за време ратног и ванредног стања са потребним бројем извршилаца;
- израде сопствени план одбране, и
- донесу методолошка, стручна и техничка упутства организовања припрема за одбрану правних лица из своје надлежности.⁹⁾

Поред тога, министарства су у обавези да:

- прате стање припрема за одбрану из делокруга својих надлежности и одговарају за њихово спровођење;
- предлажу Влади утврђивање обавеза привредних друштава, других правних лица и предузетника који су значајни за одбрану из делокруга својих надлежности;

⁸⁾ Закон о одбрани, члан 24, став 1 и 2.

⁹⁾ Уредба о начину и поступку извршавања обавезе планирања припрема за одбрану, члан 7, став 1 ("Службени гласник РС", бр. 24/2009).

– планирају и спроводе мере цивилне заштите и спасавања, одређене законом и прописима о цивилној заштити;

– оспособљавају запослене и предузимају мере неопходне за успешно функционисање привредних и других делатности у ратном и ванредном стању;

- спроводе мере приправности, и
- друге мере неопходне за прелаз на ратну организацију.

Министарство унутрашњих послова

Министарство унутрашњих послова има посебна права и дужности у планирању припрема за одбрану која се односе на организовање, припремање и планирање употребе полиције у ратном и ванредном стању и за подршку Војсци Србије у одбрани Републике Србије. У складу с тим, Министарство унутрашњих послова, у сарадњи са надлежним органима Министарства одбране, планира употребу Полиције у ратном и ванредном стању за подршку Војсци Србије у одбрани од војних и невојних изазова и претњи, утврђује бројни састав и организацију рада Полиције, припрема

мере безбедности и заштите лица и објеката од посебног значаја за одбрану, осим војних објеката и планира послове који се односе на обезбеђење државне границе.

Министарство унутрашњих послова израђује и доставља Министарству одбране прилоге који се односе на План одбране. Прилози из планова МУП-а су саставни део Плана одбране.¹⁰⁾

Цивилна заштита

Цивилна заштита има посебна права и дужности у планирању припрема за одбрану, а у ратном и ванредном стању организује се и функционише као део система одбране.

Други органи државне управе – посебне организације

Посебне организације образују се у складу са Законом о министарствима, а могу се образовати и њихов делокруг може се утврдити и посебним законом.¹¹⁾ Одговорни су за стање припрема и функционисање одбране у областима за које су образовани и за извршавање задатака одбране по налогу надлежних органа.¹²⁾ У процесу утврђивања организације рада органа државне управе у ванредном и ратном стању Влада рационализује мирнодопску организацију, тако што један број посебних организација престаје са радом и улази у састав новоформираних министарстава.

Посебне организације, поред питања из свог делокруга, обављају стручне, административно-техничке и техничке послове за потребе Владе и министарстава.

Други државни органи (судови, тужилаштва и др.)

Остали државни органи (судови, тужилаштва и други) сарађују са надлежним министарствима у припреми и изради елемената Плана одбране из делокруга својих надлежности, планирају и обезбеђују средства и опрему за рад у ратном и ванредном стању и припремају, израђују и ажурирају своје планове преко надлежних министарстава.

Органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе

Органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру свог делокруга, одговорни су за стање припрема за одбрану, као и за стање припрема привредних друштава, других правних лица и предузетника, пре-

ко којих грађани непосредно задовољавају своје потребе или се реализују задаци из Плана одбране Републике Србије.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници у планирању припрема за одбрану

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници (у даљем тексту: правна лица) у обављању својих делатности дужни су да врше и послове везане за одбрану земље, који се односе на планирање, организовање, припремање и оспособљавање за рад у случају ратног и ванредног стања и одговорни су за обезбеђивање обима производње и вршење услуга у делатностима за које су регистровани, на нивоу утврђеном плановима одбране и одлукама надлежних органа.

Правна лица која се прогласе значајним за одбрану Републике Србије планирање припрема за одбрану остварују припремањем и достављањем неопходних података надлежном министарству и Министарству одбране за израду Плана одбране и израђивањем својих планова, тј. планирају мере за рад у условима ванредног и ратног стања, у складу са преузетим обавезама из Плана одбране.

Министарство одбране, у сарадњи са надлежним органом државне управе, у поступку планирања утврђује обавезу правном лицу у вези са обезбеђењем производа и вршењем услуга за потребе Војске Србије и других снага одбране. Међусобна права и обавезе, у вези са обезбеђењем производа и вршењем услуга, регулишу се закључивањем Уговора између правног лица и корисника.

Правна лица дужна су да планирају:

- мере којима обезбеђују вршење производње и услуга, снабдевање сировинама, репроматеријалом, енергијом и другим потребама, у складу са Планом одбране, односно са посебним задацима и обавезама;
- потребан број радника за вршење производње и услуга – да утврде ратну организацију;
- заштиту радника и материјалних и других добара и друге мере.

Искуства из ранијих периода говоре да су могући многи проблеми и потешкоће у привреди у условима ратних дејстава. Проблеми се огледају у одласку становништва из привреде у РЈ Војске и друге снаге одбране, застоју снабдевања сировинама и репроматеријалом, тешкоћама у превозу, промени структура и

¹⁰⁾ Упутство о методологији за израду планова одбране.

¹¹⁾ Закон о министарствима, члан 1, став 2 ("Службени гласник РС", бр. 65/2008).

¹²⁾ Закон о одбрани, члан 26, став 2.

обима опште, заједничких и других видова потрошње и др. То све доводи до великих промена у производним програмима, па се и предвиђању и планирању ових и сличних проблема мора посветити и поклонити пуна пажња, како у привредним друштвима и другим правним лицима, тако и највишим државним органима, и другим субјектима планирања од којих зависи превазилажење наведених проблема и потешкоћа.

Удружења грађана (друштвене организације и савези)

Друштвене организације и савези које Влада прогласи значајним за одбрану учеству-

¹³⁾ Уредба о критеријумима и поступку доделе средстава за учешће у финансирању програма рада удружења грађана који се заснивају на активностима од значаја за одбрану, члан 2, став 2, подтачка 1 и 2 "Службени гласник РС", бр. 100/2008 и "СВЛ", бр. 45/2008.

ју у планирању припрема за одбрану у складу са преузетим обавезама из Плана одбране. Влада и Министарство одбране могу, на основу претходно утврђених критеријума, учествовати у финансирању пројеката и активности у областима значајним за одбрану. То се односи на удружења грађана чији је годишњи план рада заснован на делатностима као што су: падобранство, једриличарство, ронилаштво, радио-аматерство, спелеологија, алпинизам и планинарство, итд.¹³⁾

Грађани

Грађани, као субјекти система одбране, распоређују се на дужности по ратним организацијама и систематизацијама на основу војне, радне и материјалне обавезе и у цивилној заштити, и добијају обавезе и задатке за рад у ванредном и ратном стању. Права и обавезе у припремама грађана за одбрану утврђене су

Уставом, законима, другим прописима, плановима одбране и одлукама надлежних органа.

Поступци у планирању и изради планова

Пошто се ради о комплексном и сложеном задатку Министарство одбране је носилац координације, усклађивања, верификације, едукације и контроле субјеката планирања припрема. Процес планирања припрема за одбрану састоји се од неколико фаза, а коначан исход представља План одбране Републике Србије и појединачни планови одбране субјеката планирања. (Шема 2)

У складу са Законом о одбрани Министарство одбране припрема Нацрт плана одбране, осим прилога за области које припремају органи државне управе у чијем су делокругу послови израде прилога уз План. Државни органи и правна лица дужни су да на захтев Министарства одбране израђују и достављају акта и прилоге из делокруга своје надлежности, као и податке којима располажу, а који су значајни за припрему предлога Плана одбране. Подаци које Министарство одбране захтева од субјеката планирања односе се на мере за употребу Војске Србије и других снага одбране, задатке и мере за мобилизацију субјеката одбране; организацију и рад система осматрања, обавештења и узбуњивања; функционисање и употребу јединица цивилне заштите и других облика организовања за предузимање мера заштите и спасавања људи, материјал-

них добара и животне средине; организацију телекомуникационо-информатичког обезбеђења и заштите (криптозаштите) информација за потребе државних органа; организацију и рад државних органа и других правних лица; задатке и обавезе привредних друштава, других правих лица значајних за одбрану и предузетника за вршење производње и услуга за потребе Војске Србије и других снага одбране; мере безбедности и заштите људских и материјалних ресурса, и друге мере и активности важне за одбрану Републике Србије.

План одбране израђује Министарство одбране на основу припремљених прилога Плана за државне органе и органе државне управе, органе аутономних покрајина, органе јединица локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица одређена актом Владе као правна лица значајна за одбрану Републике Србије.

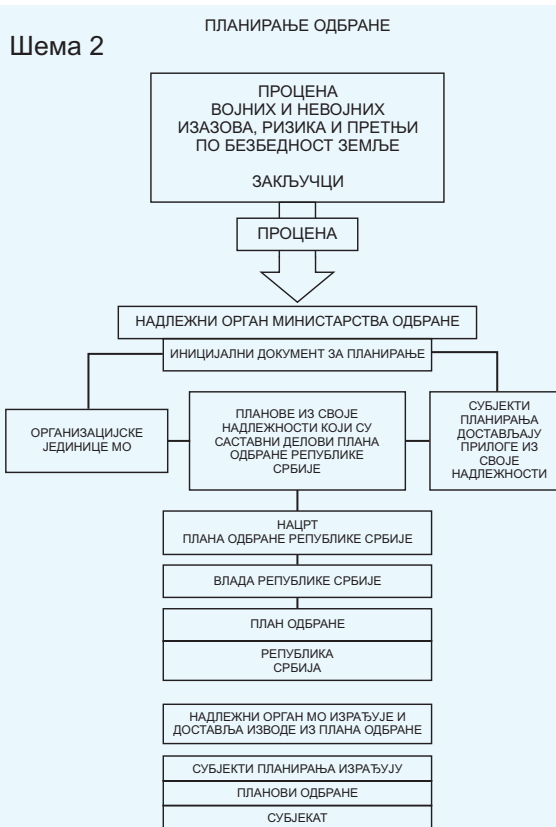
Након усвајања Плана одбране субјекти планирања за потребе рада у процесу планирања припрема за одбрану и израде сопствених планова одбране надлежни орган Министарства одбране доставља полазна документа за њихову израду. То су:

- извод из процене,
- извод из Плана одбране,
- обрасци за исказивање јединствених показатеља, и
- други обрасци за израду прилога планова одбране.

Министарство одбране у складу са законом координира израду Плана одбране на начин предвиђен Упутством о методологији за израду планова одбране и сарађује са осталим министарствима и другим органима државне управе, органима аутономних покрајина и органима јединица локалне самоуправе у припремању Плана, спровођењу и извршавању задатака утврђених плановима одбране.

Планови одбране субјеката планирања заснивају се на проценама људских и материјалних могућности државних органа, привредних друштава, других правних лица и предузетника за задовољење потреба Војске Србије и других снага одбране, односно за задовољавање исказаних потреба грађана у условима ванредног и ратног стања.

Државни органи и органи државне управе припремају, израђују и ажурирају своје планове одбране у складу са насталим променама и потребама, у сарадњи са Министарством одбране. Органи аутономних покрајина и јединице локалне самоуправе припремају, израђују и ажурирају своје планове одбране у сарадњи са надлежним органом Министарства одбране и саставни су део Плана одбране. Надлежни органи за израду, припрему и спровођење пла-

нова одбране органа аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе одређују се одлукама надлежних органа у складу са законом и њиховим статутима.

Правна лица одређена Одлуком Владе као значајна за одбрану Републике Србије и правна лица којима се постављају задаци и обавезе за производњу и вршење услуга у случају ратног и ванредног стања, а посебно велики техничко-технолошки системи припремају, израђују, усклађују и ажурирају своје планове одбране и планирају мере којима обезбеђују вршење производње и услуга, снабдевање сировинама и репроматеријалом, енергијом и другим потребама, у сарадњи са надлежним органом Министарства одбране, а утврђује их руководилац правног лица. Планове одбране правних лица, а нарочито великих техничко-технолошких система, припремају њихове стручне службе за послове одбране у складу са актима којима је уређена њихова организација.

Планови одбране морају се усаглашавати са дугорочним и средњорочним плановима развоја система одбране и морају бити међусобно усаглашавани у складу са насталим променама и потребама на начин прописан овим упутством.

Субјекти планирања у својим плановима одбране исказују материјалне и финансијске показатеље за првих 30 дана утврђеног ратног или ванредног стања, а за даљи период у складу са проценама Министарства одбране.

За правна лица чији је циклус производње сезонски или код којих процес производње траје дуже од једног месеца, планирање се обавља за цео циклус, а материјални и финансијски показатељи исказују се за месец дана, на основу годишњег просека.

Министарство одбране утврђује предлоге планова одбране субјектата планирања, осим планова одбране органа државне управе.

Контрола и инспекција субјектата планирања

Контролу планова одбране субјектата система одбране врше надлежни органи Министарства одбране. То су инспекцијски послови који се односе на припреме за одбрану, спровођење одлука и аката органа управљања системом одбране и вршење увида у документа која се односе на припрему снага одбране за одбрану.

Обучавање субјектата планирања

За стручне послове планирања одбране у државним органима, органима државне управе,

органима аутономних покрајина, јединицама локалне самоуправе, великим техничко-технолошким системима, привредним, друштвима, другим правним лицима и предузетницима значајним за одбрану земље, Министарство одбране може да организује и спроводи стручну обуку. Надлежни орган министарства одбране посебним упутством прописује начин организације и спровођења обуке за обављање стручних послова планирања.

Закључак

Планирање припрема цивилног друштва за одбрану треба да буде сталан, плански, организован, свеобухватан, рационалан и ефикасан процес, заснован на реалним могућностима и усклађен са постојећим и потенцијалним изазовима, ризицима и претњама по безбедност и одбрану Републике Србије.

Јединственом методологијом припремања, израде, усвајања, усклађивања и ажурирања планова обезбедиће се максималан степен повезивања субјектата планирања (система одбране) у остваривању и изналажењу оптималних решења за планиране циљеве и стварање предуслова за ефикасно извршавање постављених задатака и преузетих обавеза из Плана одбране у ратном и ванредном стању.

Литература:

1. Устав Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 98/2006.
2. Стратегија одбране Републике Србије
3. Закон о одбрани, „Службени гласник РС“, бр. 116/2007.
4. Закон о министарствима, „Службени гласник РС“, бр. 65/2008.
5. Уредба о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе, „Службени гласник РС“, бр. 81/2007- пречишћен текст из 69/2008.
7. Уредба о начину и поступку извршавања обавезе планирања припрема за одбрану, „Службени гласник РС“, бр. 24/2009.
8. Упутство о методологији за израду планова одбране, Предлог.
9. Одлука о одређивању правних лица од значаја за одбрану Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2008.
10. Уредба о организацији рада органа државне управе у ратном стању, нацрт.